

tensya, że od stu złotych cerkiewnych przez lat 8 żadney nie płacił prowizyi. Nakazuie się tedy, ażeby złotych 64 rachuiąc po zł 8 na rok, do rąk pp. bractwa zapłacił y oddał pod rygorem wyżej wyrażonym. J. Dunajowski J. R. Z. K. *Др. Иван Франко.*

Причинок до літератури нашого віршотворства.

Перед кількома днями передав мені т. Улян Дроздовський невеличку, рукописну збірку віршів, яку дістав від селянина Олексн Яремка в Коршилівці, Збараського повіту. В збірці є тринадцять віршів ріжнородного змісту, та нема в ній ні початку, ні кінця. На се вказує початкова картка, що була пізнійше пришита до нашої збірки, а не належала до неї, та остання пісня, що лишила ся недокінченою. Початкова картка, знищена вже в значній частині, була записана письмом, давнійшого походження, чим ціла збірка. Останки слів зібраних з неї представляють ся так:

О сеи жи... свої вѣрши
 Бомъ бѣрзо ест... ся сѣчивъ,
 Сѣмъ лѣтъ ѣзбуку м[учивъ?].
 Завдалий минѣ б-а,
 Али нѣ док... баба.
 Бо я мѣглимъ хоць зъ якимъ ла...
 ... ся ще ни вмѣю добри пирихрестити.
 И я мѣглю...
 Али якъ мене еденъ члѣвѣкъ,
 Якъ зѣс... не мѣгъ того ѡгадати,
 То вѣнъ минѣ...
 Тоя...

З тих слів я здогадую ся, що на тій першій картці була списана первістно якась вірша, котрої зміст дотикав ся особи переписувача чи автора наших віршів. Вірша мусіла бути гумористична в роді тої, яка подана у Вацлава з Олеська на ст. 429—430:

Oj jak мене moja maty dała do szkoły,
 Oj doznawże ja tiazkoj' newoły:
 Kazaw meni bakalar, howory az,
 A jakże ja ne wymowuw, хор w pysok raz.

Рукопис нашої збірки походить мабуть з кінця трицятих років нашого віку, вказує на се: 1) письмо латинкою, що

тоді було ще дуже в моді, але пізнійше стало щораз більше усувати ся з загального ужитку; 2) правопись, дуже близька до тих часів, а пізнійше значно змінена і 3) пісня цісареві Фердинандови, що в тих часах засідав на австрійським троні, зложена ще дуже примітивно, з захованем майже самих римів, а з занедбанем всього иньшого, що належить до поезії і її характеризує. Характеристичнійші вірші з тої збірки подаю тут в цілости, змінивши лиш інтерпункцію, великі букви на малі і противно, як того вимагають тепер загально приняті правила правописи; з иньших наводжу лишень наголовки. Вірші подані в отсїм порядку:

1. Piśń światowa.

Jak to tiaszko sercy tużył za toboiu myła,
 Jak zhadaiu, szczom tia lubyw i tys mia lubyła.
 W noci ne splu, w deń mni smutno, wse hadka o tobi,
 Ne zabudu tuhy sweii, wiczne skonczó w hrobi.
 Tyś lubyła szcze hynczoho, ia ne smiw kazaty,
 Szczo ne možu bez tia żyty, szczo b tia ne kochaty.
 Bułaś swidkom, jak ia płakaw, iak sia sercy było,
 Tyś styskała ruczku moiū, lubo howoryła,
 Że tia lubliu, ne zabudu, poky budu żyty:
 Hłań na meny, perestanu hodynu tużyty.
 Zroby spokoy sercu momu, wszczasływ mia jednoho,
 Budesz maty wirnu słuhu dla serdęka swoho.
 Jak ne baczu tweii kraszy, rokom mni hodyna:
 Ne rozibie tuhy meii nayblysza rodyna.
 Kudyż bo ia powęrnū sia, tiń twoia za mnoiu:
 Czy ia chodžu, czy szczo roblū, ne maiu spokoiiu.
 Łaie myne rodynońka, szczo ia tia polubyw,
 Chocze, szczo by marne duszu swoiu [s] swita zhubyw.
 Nechay łaie, nechay nudyt, szczo by mnia zabyła!
 A szczoż moia dusza wynna, szczo tia polubyła?
 Polubyła wona tebe, tay bude kochaty;
 Nechay my sie bude wilno febe zapytaty:
 Pytaie sie serce tebe, czy ty mnia kochaiesz,
 Czy ty myne mołodoho zradyty hadaiesz?
 Na szczoż tobi miy myleńky toie zapytanie?
 Czy ia tobi w swoy wirnocy mało znakow daie?¹)
 Zawir myni stateczne, szczo tia wirne lublu,
 Iak ne budesz mni zaiemnym, to ia sia zahublu.
 Choć daleko ia poiidu, w serci zawszy znaiu,
 Szczo ne choczū tia zradyty, Bohu prysiahaiu.
 Choć bym baczyw nayslicznyszū, na żadnu ne hlanu,

¹) Намість: daiu.

Pyrystań chłopczy więcey narikaty,
 Staray sia słowa o tom dotrymaty;
 Dałam tebi slowo, slowo iednoie¹⁾,
 Budemo żyty do smerty oboie.

Choć batko, maty, toho my ny szkaży,
 S kym myni ny lubo, s tym my ruk ny ziaży

. . . . .
 . . . . .

Diwczyno, rybczyno, pohłań-na meny,
 Pohłań na meny sywymy oczyma;
 Pyrystań zwodyty, a zaczny lubyty,
 Bo ia chcuzu s toboiu w pari prozyty.

Паралелі: Головацький, Народ. пѣсни Галицкой и Угорской Русн,
 т. I, ст. 343—345, ч. 4—5. — Waclaw z Oleska, Piesni polskie i ruskie
 ludu Galicyjskiego, ст. 325—326.

3. Пѣснь до серцу(!) в свѣтѣ позитечна.

Falszywaia iuno[st'], zradływa fortune!
 Służysz czelowiku, wo mołodom wiku,
 Teper ostawyla, gdy syła wstupyła,
 Starość czyłowika k zymli prychyłyła.
 Jey orłowa iuno, powyrny sia nyi,
 Potisz czelowika w przyradnoy hodyni!
 O witry burływy, [s] storon powiwayty,
 Sercy frasobływy wo mni ocholożayty.
 Da spuściat oblaky wesełuiiu śladost,
 Dożdewnuiiu kaplu do serca na radost
 O roskoszy moia, hde sia ty podiła?
 Ach niby pod zemlu ot meny śia skryła!
 Rostupity wody, pod zemlu wstupity,
 Iunost mołodosty moiey prywernity.
 Kuda obernu śia, wsehda spomynaiu,
 Że rospustne żyłem, sam sia osużdaui.
 Och prychodyt wremia ko hrobu wstupaty
 Iuż ne budu w świti iak oreł litaty.
 Sam śia osużdaui w tom zemnom padoli,
 Że w świti żyiuczy użył swoiey woli.
 Tam oźmu zapłatu, gdy buduť pytaty;
 Ach tiaszko na sercu, iak mni otwit daty.
 Jey tut užasnyśia, zemny czelowiczy,
 Że smert niby (?) chyszczne na wiky pryścieze.
 Widaiesz, że roskosz ne dołho trywaie,
 Zrodywszy czelowika u žal wprowadzaie.

¹⁾ Має бути: вірноє.

Y płacz ne pomoży, kohda smert pryhodyt,
 Żal nemały sercu w toy czas sia znachodyt.
 Czest y chwała Bohu wozdaway na wiky,
 Mohuszczemu spasty y wsia czelowiky.

4. Piśń archanhełu Mychaiiłu archystratyhu.

Mychaiiły, hetmany użasny!
 Nad wsich światych ty iestyś prekrasny.
 Dnes w nebi tryumfuiesz,
 Anhylsky chor kyruiesz
 Wo horny, wyborny...¹⁾
 Sowokupszesia cheruwymy,
 Stritaiut sia oraz serafymy,
 Mychaiił z Hawryłom,
 Urył²⁾ z Rafaiiłom,
 Śpizat sia, dwyżat śia, wraz ko prestołu.
 Anhylskyie połky śia zblyżaiut,
 Mychaiiłu swoy ukl[on] otdajut,
 Iako swoiemu panu, nebesnomu hetmanu,
 Widuszczę y cztuszcze właś iemu dannu.
 Tymy słowy Mychaiił wiszczaiet:
 Kto Boh wely? Lucypera wstritaiet,
 Że on rawen byty Bohu chtił,
 W tom stał zia Satanaiił,
 Zwerżenny, znyżenny wo adsky predił.
 Boh wydi ieho mysły zliie,
 Że Lucyper mowyl słowa tyie,
 Prestoł sebi sożyżdu,
 Rawyn Bohowy budu:
 Za toie tak złoie śletil ko adu.
 Rody zemnie wsy sia soberite,
 Mychaiiłu swoy uklon dadite;
 Bo on na nas wzywaiet,
 Ot bid, skorbey yzbawlaiet,
 Pomoszczy w deń y w noszczy wśim nam predstaiet.
 Skłaniaymo wsy pred obraz hławy,
 Dostupymo welykyia sławy;
 Wsy wraz w nebesnom tronu,
 Otrymaiem koronu,
 W radosty, w myłosty poydem k sgonu.
 Ky iazyk tia możyt yczytaty,
 Czuda twoia możyt yskazaty?
 Tokmo tebi hłaholet...
 Bud w den tut predstatelem,
 Sobludy, wśim budy pokrowyitel.

¹⁾ Дальшого слова не можна відчитати.

²⁾ На горі, над словом, написано: Уryił.

- 5) Komu ja powim, da puczal moi u ?
Koho przyzowu ku rydaniu? etc.

Популярна вірша — т. зв. Плач Йосифа.

- 6) Nyni Adamy wozwesełysia,
Ewa pramaty ot szez otrzy sia...

(Див. Богогласникъ 1790, ч. 24). (В наголовку: Kolenda nyni adamy...)

- 7) W zlobie leży, ktoż pobieży
Kolendować małemu...

(Див. Богогласникъ, ч. 17). (В наголовку: Kolenda).

- 8) A cuż tę¹⁾ dzieciną będziem czynili,
Braciszkwie mili, ze się nam kwilit?

(Див. Богогласникъ, ч. 19).

- 9) Hey w dzień narodzenia syna jedynego,
Oycy przedwicznego, Boga prawdziwego...

(Див. Kantyczka czyli zbiór nowych kolęd i pastorałek, Lwów 1896, стр. 31). (В наголовку: Kolenda na boże narodzenie).

10. Piśń Cara Ferdenanda Kiesara.

Czy to w hori, czy w dołyni, Každy skaczy wesol nuni,
Wzial sopilku w swoii ruki, Wyhrawaie ponad luki,
Wzchodom slonca do zachoda, Koły swityt mu pohoda,
Smilo nyse pion²⁾ caru, Ferdynandu Kiesaru.

Hayworonku muy melenky, Twoy hołosok wšim radneńky,
Pidlitay sy w horu smilo, Wyszczybyczy nowe diło,
Ze sia wesna wže wertae, Z wysno szczastia nam cwytaie³⁾:
Dneš rozdestwo den cara Ferdenanda Kiesara.

Zasiwayty nowe zila, W koho lżyzt pusta rila,
W koho cwyte, ney zbyraie, W puczki krasno obwywaie,
Tam sia zbyrut rusałoczki, Krasni poplytut winoczki
Myłostywomu caru Ferdynandu Kiesaru.

Wesely sia, ruska maty, Koły switło w twoiey chaty
Blysło iasno i choroszo, Wyhraway sy myło, hožo,
Składay piśni iak umiesz, Ne smuty sia, de ich diesz:
Preyszow na to den cara Ferdenanda Kiesara.

¹⁾ Намість: з tą.

²⁾ гр. παιών — пісня.

³⁾ Зам.: світає.

Otcy, darmo ne sedity! Zberit w kupku swoi dity,
 Pokażit im w świti iawno, Jak to buło kołyś dawno,
 Szczob sia wczlyły poznawaty, Komu wdiaiku treba daty:
 Myłostywomu caru Ferdynandu Kiesaru.

Y ty kleru mołodenky, Ne trat wik swoy sołodeńky!
 Ydy w put twoich prawytel, On ty budet pokrowytel;
 Wznesy hołos szcze raz nyni, Czy to w doma, czy w czużyni
 Myłostywomu caru Ferdynandu Kiesaru!

11. Piesn dla okreszczonego dziecka.

A my przszy z bożoho domu
 I pryweły grecznuiu kumu (2)
 Dytynu kreszczenu z kumamy
 Swoiimy prynysenno.
 Kuma kumi daiet dytynu,
 Kuma mowyt: Chody moy synu (2),
 Mylenky, krasneky,
 Biłoho lyczeńka, rumianeńky.
 I baba tamże pre kumach stoiit,
 Choroszeńko kwitoczky stroiit (2),
 Czastuiet, prymuiet
 I kwitoczkamy daruiet.
 Poczynaet ot duchownoho,
 Ny mynaet ani zadnoho (2)
 Około, wesolo,
 Iisty i pyty nyseno.
 Wy kumy łaskawy buwayty,
 W besidu sia ne udawayty (2):
 Hulayty, wypywayty,
 Matyr bożuiiu wychwalayty.
 Wy mołyła¹⁾ swoieho syna
 Za namy iak matka iedyna (2);
 Za namy słuhamy,
 Mater bożaiia bud z namy.

Паралелі: Головацький, Народ. п'єсни Гал. и Угор. Русц, т. II, ст. 140—141, ч. 23. — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, ст. 47--48. [Тут лишень перша строфка подібна, дальші иньші].

12. Pисn o krolu Dawydowy.

U wołykom²⁾ smutku Sawel zostaiet
 Żadnoy potichy w sebi ny maiet.
 Zahray, zahray Dawyde, Nech od Sawła precz otide,

¹⁾ Замість: Бу моłyла.

²⁾ великім.

Kotor ieho porywaiet, Sopokoiu mu ny daiet,
 Kusytel, muczytel pykelny, okrutny
 Bondraien (?) duszewny, duszewny.
 Tak sia tam Dawyd wymowlaie,
 Że prostiui usła w sebe maiet,
 Na nych hraty Sawulewy, wylmożnomu korolewy,
 Bo wbohy pastuch ne śmie, neznaiuczy, szczo sia diie,
 Bo Sawlewi korolewi bohaci słuhy ieho, złato, srebro prebrati.
 Wstydywy stoiit pered panom, On ieho czastuiet wynom zbanom ;
 Z ruk ne śmiiet braty zhana, Ani pyty pańskaho wyna,
 Beruczy mu ruka drożyt, Pered Sawłem i... dryżyt, [muiet.
 Że on ieho mizernocho, Czastuiet w(e)możny monarcha prymuiet, pry-
 Nigdy myne z domu ny dawanno... w husły, hraty ny uczono,
 Tylko w polu jahniatka, A po lisi kozyniatka
 Na dobru iich trawu hnaty I dobry iich napasaty,
 Toię myni moia maty kazała, Toho mene moia maty nauczała, nauczała.
 Ia nauczytela ny maiu, Tilko szczo (w) lisi czuwaiu —
 Hudut, hudut wdiaczni... (n)a derywi sołowiii.
 (Ti)lko ia toię czuwaiu, Skoro wczuiu zara hraiu,
 I(s)torem, tenorem huduczy, Zelenoi dibrowoiu jduczy, jduczy.
 I my tia blahaem Dawyde, Yak na nas okrutna smert pryde,
 Abyś bisy othonył, I nas hrisznych w ray prymył,
 Abyśmo tia wychwalały, I łask twoich doznawały [sudny.
 Dawyde, psalmiste premudry, Prymy nas [s] soboiu w deń sudny, w deń

Повнійший варіант, але без цього кінця подав др. Франко
 в сьпіванника XVIII в. в Київ. Старині 1891, IX.

13) Oy kumę, kume, nyini subota, Zakinczyła sia nasza robota :
 Potizmo bidu a szczoż czynyty? Chodim do korszmy horilku pyty.
 (В наголовку: Piesn swiatowa).

Паралелі: Головацький, Народ. п'єсни Галицкой и Угорской Русц,
 т. II, ст. 522—525, т. III, 1, ст. 520—521. — Waclaw z Oleska,
 Pieśni polske i ruskie ludu galicyiskiego, ст. 82—84. — Żegota Pauli,
 Pieśni ludu ruskiego, т. II, ст. 86. Володимир Гнатюк.